

Naprej velja
za Ljubljano:
za vse leto 6 gl. — kr. a. v.
za pol leta 3 " 20 " " "
za čet. " 1 " 75 " " "
po pošti:
za vse leto 7 gl. — kr. a. v.
za pol leta 3 " 60 " " "
za čet. " 2 " 5 " " "

NAPREJ.

Oznana
Za navadno dvestopno
vrsto se plačuje:
5 kr., ktera se enkrat,
8 " " " dvakrat,
10 " " " trikrat
natise, veče črke pla-
čujejo po prostoru.
Za vsak tisk mora biti
kolek (štempelj) za 30 kr.
Vredništvo je na starem
trgu hišna št. 15.

Rokopisi se ne vračujejo.

Dopisi naj se blagovoljno frankirajo.

Št. 56.

Ta list izhaja vsak torek in petek.

Tečaj I.

O poljskem vprašanju.

Odgovor g. dr. Fr. L. Riegra g. A. Hilferdingu.

In prav to zahtevanje — kar tukaj na resnico postavljam — dela iz poljskega vprašanja prepirno vprašanje med samima narodom ruskim in poljskim, in zato menim, da nima dosti važnosti, ako naša publicistika, zgrabivši z ostrimi besedami barbarstvo — kakor pravi — samih Rusov, zmirom zopet zagotavlja, da razloček dela med ruskim narodom in rusko vlado, ker se v tej reči ruski narod od vlade ne more tako lahko deliti — prav zarad stvari same ne, o ktere je prepir. Ako bi Ruska ne bila država ruskega noroda, in ako bi na ruskem prestolu sedela vladajoča rodovina, ki bi ne imela narodnega čuta, potlej bi na pr. mogla s privolitvo evropskih vélicih držav dati Poljakom maloruske zemlje s to pogodbo, da bi se jej dal v zaméno balkanski polotok ali drugo enóliko vážno vračilo; — toda ruski narod bi ne mogel privoliti nikdar tacega samovoljnega semnja — take kupčije z njegovo krvjo. Razun tega ne mislimo, da bi ruski narod mogel kratiti svojo pomoč ruskej vladi, ako bi tudi ne bila ljudstvu po godi, v tacem boji, kadar bi dobil veče razmere. To pričajo množni, dozday se nikdar še zgodivši dopisi vsega ruskega plemstva, ruskega meščanstva in posebno opomina vredni in jako važni dopis ruskih starovércev, razglašen po „Narodnih Listih.“ In to je naravna reč. Ta boj se vedno bije na ván ruskega imena, ruske slave in spoštovanja do ruske vojnosti in hrabrosti. Napoleon ima zares mnogo neprijateljev na Francozkem, legitimcev, orleancev, republikancev itd. Vsa katoliška stranka na Francozkem se mu je ustavljala, naj se ne vtiče v politiko Piemontu na korist, ali kateri Francoz je tajil nerazdelnost s francozko vojsko; kateri bi se ne bil ponašal z njenimi zmagami; kateri bi se bil smel veseliti njenega pobitja? Svobodoljub Rus tedaj more grajati načélo zdanje vlade, morde tudi grajati obdržavanje poljske dežele — toda kmalo se razpali tudi njegova kri, in morda mu več ne dá izrekatí tako objektivnih sodeb. Vendar pa, kar moram tukaj tudi na resnico postaviti, našel sem v premnogih razgovorih z Rusi in Poljaki o teh rečéh vselej zmérnejše misli pri Rusih in vselej večo nagnenost, podati se kakej poravnavi; Poljaci pa o Rusih govore skoraj brez izimka zmirom s trpkostjo in čüdno nepomirljivostjo, ktera se v zdanjih okolnostih sama ob sebi lahko umeje in zagovarja, pa vendar je mnogokrat škodljiva njim samim. Premnogi, in med njimi visoko postavljeni Rusi, odkritosrčno so mi povedali svojo misel, da bi za ruski narod bila prava sreča, ko bi se oddalo poljsko kraljestvo — to se vé, da brez maloruskih dežel, in prav zdaj trdi, kakor berem v časopisih, „Den“ podobno menitev. Ali se ve da, te maloruske pokrajine, to

je prepir, ki morda — naj bi tako ne, — družega rešenja ne najde, nego z mečem. Pravijo, da poljskemu vporu pojde na pomoč vpor samega ruskega ljudstva; vpor na Ruskem pa dan denes ne more biti drugačen, nego družaben, in ko bi se reč tako zasuknila, in ko bi se tako raznéti utegnile strasti dobrega ali neomikanega ljudstva po maloruskih zemljah, da bi imelo kdaj kri prelivati in z njeno soparo se omamiti in razkačiti: potlej bi to bila največa nesreča prav Poljakom, ki so „pany“*) v teh zemljah in edini, nad kterimi bi se lahko nasitile komunistične želje, ako bi se kdaj prebudile. Žal bi mi bilo kar človeku in Slovanu potokov bratovske krvi, slabljenja dveh slovanskih rodov, pogube tako mnogih izdelkov človeške obrtnosti in umetnosti, razdevanja krasne, razširne zemlje, in iz tega idočih ustavkov vsega napredovanja v narodnej omiki za dolgo časa; želel bi raji, naj tem deželam tiste prenarredbe, kterih jim je treba v ustavnem življenji in v razvoji vse države, ako hoče ruski narod v srečnem in občnem napredku doiti vse zapadne narode, priplavajo v mirnem, nekrvavem toku iz tistega studenca, iz kterega je prišla svoboda 20 milijonom sužnjikov; želel bi, da vzvišeni vladar, ki je v naših dnéh dovršil ta blaženi čin, ki spada med največe v človeške zgodovini, vladar, o čegar plemenitih mislih in uljudnem srci celó sami Poljaci ne dvomijo, najde tudi k poravnavi tega neblazega ruskopoljskega prepira pravično in nekrvavo cesto, ktere bi si gotovo želeli premišljeni in pravični Poljaci, in kakoršno je zaznamoval njih vikši duhovni pastir Felinski v svojem, po časnikih razglašenem pisanji do carja. Nad tako mirno, — če je mogoče zarad maloruske stvari — rešitvo poljskega vprašanja bi gotovo zaplesal vsak odkritosrčen Slovan, vsak Čeh.

To so moje misli in sodbe o tem boji, porojene iz odkritosrčne prepričanosti in ljubezni, ki je enaka do vseh slovanskih rodov, in iz pravičnosti, ktera neče, da bi kateri koli slovanski rod bil obsojen na duševno ali politično podložnost in pokorščino svojega brata. — Prosim g. Hilferdinga, da bi prijel ta moj izrek za odgovor svojemu listu, in da bi pred ruskim bralstvom dobil potrebne javnosti mislim, ki so v njem povedane. —

Dr. Fr. L. Rieger.

Dopisi.

Na Kislej vodi 5. julija. —S—. V tukajšnje kopeli na Slatini je bilo do zadnjega dneva junija meseca 714 gostov, med kterimi tudi nadvojvoda Henrik in ogerski prvostolnik in kardinal Ščitovski, ž njim pa še štiri osebe. Slavni gost je bil tukaj uže pred desetimi leti, in tačas krstil najmlajo

*) To je gospodje.

hčer tukajšnjega nadzornika in cesarskega svetovalca dr. Jožefa Soka, ki je tudi srenjski župan in cerkveni oče župne cerkve sv. Križa na Slatini, za čegar zidovanje gre njemu največa zasluga, ker po njegovih prošnjah se nabirajo bogati darovi za-njo pri čestitih gostéh; tudi g. kardinal je v ta namen dal stotinjak, na Slatini pak je podaril kapeli krasen mašni plašč; bodi mu javna zahvala. — Tukajšnja slatinska kopel ima zares pravo zdravilno moč; torej bi pač bilo želéti, da bi se prihodnjič jemali v primeri z Nemci tudi Slovenci med tiste, ki zastoj uživajo to dobroto, pa ne na deset Nemcev komaj en Slovenec, česar naj bi ne pozabil naš deželni odbor, da bi nam tudi v tej reči bil pravičen. V Glajhenbergu je bilo do 28. dneva junija meseca 665 gostov. O župnej učilnici pri sv. Križi naj omenim, da med vsemi učenci je ena sama Nemka, druge pa doma podučevajo, ker menda se bojé, da ne bi se v učilnici slovenski navadili. Nendaravno je pač, živeti v sredi med slovenskim narodom, in tako zanemarjati njegov jezik! Kaj pa, ko bi ti otroci še kdaj morali iskati kake službe med Slovenci?

Važnejše dogodbe.

Ljubljana. 12. dan t. m. zjutraj so se v licejskem poslopji iz slovenščine dale javno vprašati gospodičine: Melanija Hohnova, Ema Tomanova in Marija Prelihova, in pokazale so, da so se prav izvrstno naučile materni jezik; pokazale so pa tudi, kako umejo, da ni izobražen nihče, kdor ne zna književno svojega jezika, in dale so naposled posnemanja vreden izgled družim gospodičinam.

— 12. dan t. m. je bila v trnovske cerkvi na čast sv. Hermagorju in Fortunatu slovesna maša, h kateri je bilo prišlo dosti Slovencev in Slovenk.

— Pri zgodovinskem društvu je za voditelja izvoljen dr. H. Costa, in za pokrovitelja (protektor) poprejšnji vodja g. baron Codelli.

— O čitalnični vožnji po Ljubljani, o kateri govore vsi Ljubljančanje, da kaj tacega dolgo ne pomnijo, časnik „Laibacher Ztg.“ 13. dan t. m. sam pravi: „včeraj popoldne je bila napravila čitalnica vožnjo po Ljubljani.“ Tega mu ne moremo zameriti; ali to je pa vendar predrzno, kako mora ta list reči, da so češki godci poslani pri nas ljudi pridobivati za „koruno češko?“ Ali vrednik več ne vé, kar je nam vsem predbro znano, in kar je uže sam govoril v „Blätter aus Krain,“*) da so to samo Pemci iz Breznice (Pressnitz) iz Krkonošev, koder stanujejo sami Nemci, ki bi torej bolj pripravljeni bili delati propagando za Frankfurt, nego za „koruno češko?“

Dunaj. Državni zbor je se zopet začel denes, 14. dan t. m.

— Pravosodni minister je opomnil tirolskega višega državnega pravdnika dr. Hasslwanterja, naj se opraviči, ali je kaj uže storil, kar se tiče tridentinskega pastirskega lista, kterega je razglasil tridentinski knez-vladika Riccabona pl. Reichenfels?

— „Süddeutsche Ztg.“ pripoveduje, kar je Koburški vojvoda na Dunaji zarad nemške zveze načrtal: 1) voditeljstvo, ktero bi imelo 5 ali 7 voditeljev; 2) zbornico, ki bi pa ne dobila polne moči; 3) Avstrija naj v zvezo stopi sè vsemi pokrajinami sedanjega ožega državnega zbora, posebno tudi z Galicijo; 4) nemške barve, nemški prapor (poglavitna zastava na ladijah), — avstrijsko brodovje naj bode dél nemškega brodovja. (?)

Češka. Gospodičina Pustovojtova je zopet v Pragi.

*) Pogledi „Blätter aus Krain“ 3. januarja 1863. leta.

Galicija. Levovsko deželno sodstvo je 9. dan t. m. dalo zapreti kneza Adama Sapiého, ker je na sumu, da je pomagal poljskemu vporu na Volynskem; tudi je bilo preiskavanje v njegovem prebivališči, v poslopji poljeznanske družbe in na njegovem gradu Krasičynu pri Przemislu.

Beneško. Longeronska srenja v belunskej pokrajini je dalmatinskemu poslancu in prvosednikovemu namestniku dr. Lapenni poslala prošnjo, ktero naj izroči državnemu zboru, da bi se namreč v Langeronu napravila pretura.

Erdelska. V Braševem (Kronstadt) je izvoljen za deželnega poslanca Karl Maager s 483 izmed 896 glasov.

Ruska. Poljska. Veliki knez Konstantin je dobil svarjenje od skrivne narodne vlade, in zdaj si ne upa iz hiše, tudi ne je brezi skrbi, da bi mu kdo ne dal strupa.

— Vporniki so 22. dan junija zmogli Ruse v Žmudi blizu Popelijan na Varti.

— V Krakovem so zaprli grofa Bentkovskega.

— Narodni poljski žandarmi so 7. dan t. m. pri Igolomii zmogli Kozake. 6. in 7. dan t. m. so plénili Rusi okoli Miehova in Barana. Pod Vierzbickim se je na Lublinskem pokazala 6. dan t. m. nova vporna četa, imejoča do 600 mož. V avgustovske gubernii so bili 26., 28. in 29. dan junija krvavi boji. Na Volynskem so tri vporne čete pod Berestečkom, Siestratynom in Bybuhonom. Tudi v kališkej gubernii so se pokazale nove vporne trume.

— Vielopolski je le dobil 4 mesece odpusta, in pojde z rodovino na otok Rügen; vendar mislijo časopisi, da več ne stopi v doseданjo službo.

— V zadnjih dveh mesecih je vojevalo 20.000—30.000 poljskih vpornikov; enoliko ljudi za boj pripravljenih še čaka, da pride v orožje. Ruska vojska ima zdaj na Poljskem do 150.000 mož. Da ta vojska ne uduši Poljakov, pomaga dežela, ki jim je prijazna in tudi to, ker se boré v posameznih, raztresenih trumah.

— Narodna vlada je razglasila, da se Poljaci mislijo bojevati, dokler bode kaka ruska noga na poljskej zemlji, in da dobro vé, kaj so diplomatični dogovori, zato da se tudi ni poganjala za kak premirek.

— 2. dan sta bila dva boja blizu Kovna. Rusi so bili zmagani, in vrženi na prusko zemljo, kjer so jih čestno sprejeli pruski uradovi, in potem so se zopet vrnili na Poljsko.

Francozka. Cesar misli morje napeljati notri do Pariza, in tam narediti morsko loko (hafen.)

Italija. Kakor zdaj govore listi, ni res, da bi se Francozka skrivaj dogovarjala z Italijo, in da bi se ž njo hotela združiti Poljakom na korist, ako bi utegnila biti vojna.

Turška. Skleneno je, da se kmalo naredi železnica od Carigrada na Drenopolje (Adrianopol); stroške prevzame država, delo pa neka angleška družba.

Grška. Atensko mesto je zopet mirno, ker je narodna vlada iz mesta izpravila vojake obeh stranek.

Amerika. Francozje neki da so 30. dan maja meseca zmogli Meksiko. Posadka (garnison) se je umeknila v Cuernavako.

Beseda

na čast dvajsetletnega truda g. dr. Janeza Bleiweisa, vrednika „Novicam.“

(Dr. Bleiweison govor na dalje.) Ker se slavi denes „Novicam“ dvajsetletnica, mislim, da Vam utegne, slavna gospóda! biti všeč, ako vam iz njihove zgodovine podám nektere

črtice. — Ko so zamrle Vodnikove „Novice“ uže 1800. leta, po štiriletnem življenji, ker ni bilo ne pisateljev, ne čitateljev, potem ni slovenski narod imel nobenega slovenskega časnika več — smrtna tihota je kraljevala po milej domovini, dokler niso naše „Novice“ zopet iz groba vstale, in 5. julija meseca 1843. leta zagledale belega dne. Njih rojstvo je bilo silo težavno — rojevale so se nad 3 leta. To je bilo pod Sedlnickim. G. Blaznik jim je hotel mati biti 1841. leta; ali ni mu šlo po sreči. Izkušal je več potov, klical je težkemu porodu na pomoč več babic: obrtno družbo, kmetijsko družbo — nazadnje je ta morala še na pomoč poklicati presvitlega nadvojvodo Ivana. Prišla je potem z Dunaja dovolitev 10. februarja 1843. leta, in sicer tako, da g. Blaznik bodi založnik „Novicam,“ ali kmetijska družba da mora imenovati odgovornega vrednika, podati c. k. višej policiji na Dunaji na drobno izdelan program, in po programu dva lista „Novic;“ za cenzorja je bil izvoljen rajni Ivan Vesel, takrat svetovalec c. k. kranjske deželne vlade. — Ko so šle „Novice“ k porodu, tedaj sem jaz bil še na Dunaji. Naprosila je bila družba g. dr. Orla, odbornika kmetijske družbe, naj bi delal začetne priprave. Od nekdanj domoljubi mož se je rad udal temu poslu, in nabral je bil mnogo gradiva za prvi začetek. V tem času pridem jaz z Dunaja v Ljubljano za profesorja. Kmetijska družba me izvoli za tajnika, in ker v tajnikov opravek spada po pravih vredovanje vsega, kar družba v tisku dá na svetlo, izročila mi je tudi vredništvo lista „Novic,“ gosp. Malavašiča pa je za plačilo najela za tranzlatorja, ker tačas, gospôda moja! bilo je še celó malo slovenskih pisateljev; največ je bilo vsega treba še le iskati in predstavljati iz drugih jezikov. Ni tedaj čudo bilo, da z velikim veseljem, pa tudi z enólikim strahom sem prevzel vredništvo. Nikoli ne pozabim, da g. Luka Jeran mi je bil prijazen pomočnik. Družba je bila dala natisniti 500 iztiskov. Prvi list je bil prišel na svetlo 5. julija 1843. leta; tedaj prav denes je 20 let. Stopil je bil pohleven na dan; ali kmalo je bil našel obilo prijateljev, tako da se je bilo uže drugoga četrletja natisnilo 800 iztiskov. Pozdravili so bili naš prvi list naši bratje na Štajerskem s posebnim dopisom, kterega nam je poslal slavni g. Anton Krempel iz Radgone. To je bil prvi sestavek z novim pravopisom. „Novice“ so takrat pisale, kakor se je pisalo še skoraj vse, z bohoričico. Nagovarjali so me sicer nekteri, za slovenščino zeló vneti gospodje bogoslovci, naj brž iz početka vse „Novice“ začnem pisati v novem pravopisu. Dobro sicer sem videl predstvo novega pravopisa, ali nisem si upal; še mi je po ušesih bučala silna abecedna vojska 1833. leta; bal sem se nove vojske, in ž njo pogube novega časnika. Kaj je bilo tedaj storiti? Nič drugega si nisem mislil, nego: „in medio virtus,“ to je po naše: „v sredi, v zlatej skledi.“ Kdor mi je poslal kak sestavek v novem pravopisu, sprejel sem ga tako, — kdor v starem, natisniti sem ga dal tako. In rastle je število novega pravopisa od meseca do meseca bolj, tako da 1844. leta je bilo uže veliko spisov v novem pravopisu, 1845. leta pa uže toliko, da sem 1846. leta uže moral popolnoma slovó dati bohoričici, in čisto vse tiskati v novem pravopisu. Tako sem vpeljal novi slovenski pravopis brez vsega prepira, brez vse vojske. Pisano so gledali sicer to početje nekteri protivniki, in prvi-krat sem bil tačas razglašen za „panslavista;“ pa ni čudo, kajti ta pisava — kdo bi mislil — je celó še dan denašnji nekterim visokim gospodom trn v peti! Tudi našega velikega slavista Kopitarja sem imel v tem za nasprotnika. Pisal je družbi, ki mu je pošiljala „Novice,“ in prosila ga pomoči, 10. oktobra 1843. leta sicer zeló prijazno pisemce, v kterem pa vredništvo svari, naj se ne udá „gajičici.“ Ker to pismo

še nikoli ni bilo razglašeno, naj ga vam naznanim denes, ker vse, kar je Kopitarjevo, gotovo je zanimljivo. Tako-le se je glasilo: „Hochverehrliche Gesellschaft! — Senectus ipsa est morbus. Dieses, mit der immer zunehmenden Kürze des Tages, von dem mir nur unbrauchbare Fragmente zu eigener Verfügung erübrigen, anderer unausweichlicher Störungen zu geschweigen, mögen mich entschuldigen, dass ich meinen schuldigsten Dank sowohl für das ehrenvolle Schreiben der Gesellschaft als das angeführte Geschenk des interessanten Werkes des Herrn Drs. Bleiweis *) so spät nachtragen musste. Vom Herzen gratulire ich der Gesellschaft zu dem selbst ihre Erwartungen übertreffenden Erfolge des Blattes. Um so freudiger kann die Redaction ihrerseits die so hoffnungsvolle Unternehmung fleissigst pflegen; ist das Publicum einmal daran gewöhnt, so wird ihm die Zeitung zum unentbehrlichen Bedürfniss. Was mich betrifft, so bin ich für den Augenblick wohl nicht im Stande, Artikel zu liefern; doch behalte ich mir vor, vielleicht später mein vaterländisches Scherflein beizutragen. Aber überflüssig wäre es, mir ein besonderes Exemplar zuzuschicken, da ich das Pflichtexemplar der Hofbibliothek lesen kann. Ich sehe aus Nro. 6. und 10., dass die Gajner, selbst von ihrem Apostel geteusch(!) auch andere teuschen wollen(!) als wenn z. B. auch die Polen etc. so schreiben, wie er. Von allem dem ist nicht eine Sylbe wahr. Metelko's System ist einfacher, aber es fehlt ihm die antike Schönheit der übrigen lateinischen Buchstaben, worin selbst Dainko erträglicher ist. Gaj's Neuerung hat 2 Principe, 1) böhm. fliegender *ck über der Zeile, 2) und doch lj, nj, dj; Sackinski sogar tj für é; ist also weder rein neuböhmisch, noch rein combinirt; es gibt Fälle, wo lj, nj, dj, tj auch unverschmolzen lauten, wie in unserm bratje, ljude etc. — Bis daher ein vollkommenes lateinisch-slavisches Alphabet kommt, ist es besser bei der alten Combination zu bleiben, die nicht mangelhafter ist, als Gaj's neue. So machen es auch die Polen. Die Böhmen aber sind selbst in neuer Gährung. Doch genug davon **) An einen braven Bauernkalender wird die Gesellschaft, wenn nicht heuer, doch für die Folge denken. Deutsche und nun selbst die Franzosen haben hierin herrliche Muster. Ein früheres Schreiben der Gesellschaft erhielt ich in — Rom, von wo ich also Ihre Aufträge nur mittelbar zu erfüllen suchen musste. Ich bitte die Hochverehrliche Gesellschaft, meine unbegrenzte Hochachtung und Ergebenheit zu genehmigen.

Wien den 10. Oktober 1843.

Custos Kopitar.

(Dalje prih.)

Vožnja čitalničnega društva po Ljubljani.

∴ Po treh popoldne je društvo stopilo v čolne, ki so v Krakovem nad Erzenovo hišo čakali krasno ozaljšani, preskrbljeni s klopni za gospé in gospode, in tudi s senco, narejeno iz vej; imeli so mnogo balonov in zastav. Na enem izmed čolnov je bil poleg družih manjših posebno velik, vrteč balon, ki je imel zgoraj avstrijske, zdolaj bavarske, v sredi pa cesarske barve z avstrijskim in bavarskim grbom in z napisom: „Slava cesarju;“ „Slava cesarici.“ Na tem čolnu je bila cesarska, avstrijska, bavarska in ljubljanska zastava poleg mnogih slovenskih; zastav s temi vsemi barvami je bilo mnogo po vseh čolnih; mali baloni pak so imeli slovenske in ljubljanske barve. Čolnov je bilo 5 velicih stréharjev in trije manjši. Eden izmed manjših čolnov je odvezal pri Trnovskem mostu, in znamenje dal sé strelom, da je treba

*) Bukve za kmeta.

**) Tu smo izpustili nekoliko strastnih besed.

odriniti; v tem čolnu so bili namreč gospodje, ki so se peljali naprej, da bi pogledali, in preskrbeli, česar je bilo treba tam, ker se je mislilo ustaviti društvo. Na to znamenje so začeli odpenjati nad Erženovo hišo vsi čolni, ki je v njih sedelo 224 ljudi, izmed katerih polovica gospéj in gospodičin, med njimi tudi lepa nevesta g. dr. Lovra Toman. Med gosti naj se imenujejo gg: dr. Lovro Toman, Matija Majar, Jarocki, Trojanski — to sta dva ruska profesorja, ki v jezikoslovnih zadevah potujeta po slovanskih deželah — in tudi nekaj Hrvatov. Poleg društvenih čolnov pak je bilo še drugih, tudi nekaj vmes ozaljšanih, ki so jih najeli, kateri so se vdeležiti želeli te veselice. Ko so odrinili čolni, zapeli so pevci — bilo jih je 50 v posebnem čolnu — krasno pesem: „Naprej zastava slave!“ Vse polno je bilo ljudi, ki so gledali v Prulah, na sv. Jakopa mostu, v Krakovem in Trnovem do ustja Malega grabna. Nekteri so voznjo spremili po močvirji gori do Slonovega grabna, kjer so se imeli čolni ustaviti. Priveslalo je društvo pevaje ob polu petih do Slonovega grabna, in tu so jih sprejeli gospodje, ki so se bili naprej odpeljali in drugi, ki so bili prišli péš, ker ni v čolnih bilo več prostora. Kakor so se prikazali na Ljubljani čolni, pozdravilo jih je 21 strelóv iz možnarjev, in sprejel jih je iz vej narejen lok z napisom: „Slava,“ godci pak so na bregu zagodli najprvo „cesarsko pesem“ in potlej: „Hej Slovani.“ Ko so bili čolni prazni, vzdigne se s trijeimi slovenskimi zastavami društvo med veselo godbo péš do Matevžeta, kjer so bile pod milim nebom napravljene mize in klopi. Najprvo je bilo treba pogledati, kje bi se dobilo kaj okrepčala, in moramo reči, da je postregel g. Matevže z dobro jedjo, z vinom in izvrstnim g. Auerjevim in g. Selkerjevim pivom; trudila se je tudi njegova gospá, ktereje je radovoljno pomagala Debevčeva gospá, da je bilo društvo jako veselo in dovoljno; tudi g. Šventnerju se ima družba zahvaliti za njegovo podporo. — Pevci so zopet krasno peli razne pesmi, in godci so godli razne melodije. Naposled so se mladenči in gospodičine celó veselo zasukali, in pri kadrlji ni plesalo nič menj nego 50 parov; kajti pripeljalo se je bilo mnogo gospode tudi po cesti iz Ljubljane k veselici. Na to je govoril g. dr. Bleiweis, in rekel, da ga srce žene, ker vidi tako družbo, izpregovoriti besedo na močvirji, ki je podoben omiki slovenskega jezika. Kakor je namreč 1826. leta bil močvir še skoraj ves z vodó zalit, ko je presvitli cesar Franc rekel, naj bi se tod naredila cesta, ljudje pak so majali z glavami: to je nemogoče, na kar je odgovoril tadanji župan Hradecki: „vse je mogoče, ako se le hoče.“ tako je tudi napredoval slovenski jezik, za kterega bi nihče ne bil mislil, da je sposoben take izobraženosti in omike. Zvršil je govor: torej Bog živi pravično slovensko reč! Vsi poslušalci so glasno zavpili: živila! in sploh je med dr. Bleiweisovim govorom večkrat grmelo: „živio“ in „slava!“ Na to se je oglasil g. dr. Toman, rekoč, da kakor je močvir zdaj uže obdelan, da po njem rasto razne cvetice, tako ima tudi slovenska reč uže lepe, za narod vnete cvetice — slovenske deklice in mladenče, kateri naj ne pozabijo svoje matere, kadar pojdejo v tuje dežele. — Tudi njegovemu govoru je donelo „živio“ in „slava!“ — G. Matija Majar se je oglasil, govoreč o veličastnej južnoslovanske slovesnosti v Zagrebu na spomin sv. Cirila in Metoda, in povedal, da so mu naročili Hrvatje, ki so pri tej svečanosti zeló pogrešali Slovencev, naj pozdravi v njihovem imeni g. dr. Bleiweisa, g. dr. Toman in vse Slovence; naposled je zavpil trikrat: slava g. dr. Bleiweisu, g. dr. Tomanu in vsem Slovincem, poslušalci pak so vselej po trikrat odgovorili:

slava! Temu govoru in pozdravu junaških Hrvatov se je v imeni vseh Slovencev zahvalil s krepkimi besedami g. dr. Toman, in nazdravil je Hrvatom in koroškim, štajerskim, goriškim in primorskim Slovincem. Naposled je g. dr. Bleiweis nazdravil še tistim gospodom čitalničnim udom, ki so se trudili in skrbeli, da je ta veselica tako izvrstna, ki so delali za nje red in pripravo; nazdravil je izvrstnemu pevskemu zboru; nazdravil je dalje g. Podkrajšku in g. dr. Orlu, ki sta si vedno prizadevala, da bi se obdelal močvir; nazdravil je g. Debevču, uže od viharjih časov trdno stoječemu steburu za slovensko reč, in njegovej gospéj, ki se je denes blagovoljno trudila za lepo in prijazno postrežbo, in posebno g. Matevžetu, ki je društvo tako lepo sprejel. Vsem tem zdravicam je društvo odgovorilo glasno kliče: „živili“ in „slava!“ G. dr. Lovro Toman je potem nazdravil g. Miroslavu Vilharju, vredniku tega lista. Donela je tudi njemu: „slava!“ — Ob polu devetih pak je na bregu Ljubljani poknil možnar, in rakete so švigale v zrak. To je bilo znamenje, da se je treba vrniti v Ljubljano. Vzdignilo se je društvo zopet nazaj, in stopilo v čolne, v katerih so bile v balonih prižgane luči, da je vse mr-golélo; godci pak so na bregu za slovó še enkrat zagodli: „Hej Slovani.“ V Ljubljani je v trdnjej noči po Prulah in na levem bregu Ljubljani željno pričakovalo mnogo naroda, kdaj se vrnejo čolni, ki so ob desetih prisvetili po reki, kar je bilo z brega prekrasno videti, ko so razsvetljeni in nerazsvetljeni priveslali skoraj vsi krakovski čolni. Iz prvega čolna pak, veslajočega obilo pred društvom, vstajale so rakete in slišal se je strel. Rakete so vstajale tudi za čolni na močvirji — sami ne vemo, kdo jih je metal — in na levem bregu Ljubljani so strelali z možnarji narodni Krakovčanje in Trnovci. Nekoliko čolnov je bilo čitalničnemu društvu tudi prišlo naproti iz Ljubljane na pozdrav. Ko je do cesarskega grabna priveslala družba, slovenske pesmi prepevaje, donelo je navdušeno klicanje „živili!“ in „slava!“ po obéh bregovih Ljubljani, koder je stalo navdušenega naroda vseh stanov toliko, da je bilo skoraj pol mesta po konci. Ljudstvo je tako navdušeno klicalo, da so morali pevci utihniti, ker se uže več ni slišalo njihovo prepevanje. Čuli so se klici: živio dr. Bleiweis, živio dr. Toman, živio Vilhar, živili pevci, najbolj pak se je klicalo slovenskim gospodičinam. Nad Koširjem se je prižgal prav krasen bengalski ogenj, ki je veličastno kazal, posebno človeku, gledajočemu iz višega poslopja, ladje na vodi, in brezštevilno množico na bregovih Ljubljani. Pri Trnovskem mostu je družba stopila na suho. Javno se moramo zahvaliti, g. Korunu, trnovskemu župniku, ki je društvu posodil možnarje.

Mislimo, da se je ta večer dovolj pokazalo, da ljubljanski Slovenci niso nenaravno porojena in umetno gojena stranka. To veselico bode vse mesto gotovo dolgo pomnilo. — Ljubljančanje pokazali ste, da kri ni voda!

Popravek. V zadnjem listu na zadnji strani, družem oddelku, v 5. vrsti beri: neke namestu: redke.

Listnica. Dvema gospodoma v Idrii. Prejmite srčno zahvalo za dopisa, ki trdita naše besede o tój stvari. — Gosp. L. T. v Z. Vaš dopis smo prejeli in porabimo ga o priliki; kar se pa tiče drugih omenjenih zádv, menimo, da bode najboljše, pismeno jih dognati. — Gosp. P. v K. Pomota je popravljena, kakor vidite; le 30 kr. ste premalo poslali. — G. Šč. v T. Edina narodna godba v Ljubljani je še en skrjanec in dva kósa.

Dunaj 13. julija. — Nadavek (agio) srebru 9.65.